

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 24 päivänä heinäkuuta 2013

564/2013

Valtioneuvoston asetus

tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta

Annettu Helsingissä 18 päivänä heinäkuuta 2013

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) nojalla:

1 luku

Laitoksia sekä eläinten hoitoa ja pitoa koskevat vaatimukset

1 §

Laitokselle asetettavat vaatimukset

Laitoksessa on oltava eläimille laitoksen toiminnan laadun edellyttämät riittävät ja asianmukaiset tilat ja pitopaikat eläinten vastaanottamista ja lähettämistä, lisääntymistä ja kasvattamista, pitämistä ja hoitamista sekä toimenpiteiden tekemistä ja lopettamista varten sekä vahingoittuneiden, sairaiden ja laitokseen hankittujen eläinten muista eläimistä erottamista varten.

Laitoksessa on oltava riittävät ja asianmukaiset aputilat laitteiden ja välineiden säilyttämistä, puhdistusta ja huoltoa varten sekä rehujen, kuivikkeiden ja muiden aineiden sekä kuolleiden eläinten ja jätteiden säilyttämistä varten.

Varastotilat on suunniteltava ja niitä on käytettävä ja huollettava siten, että turvataan eläinten ruuan ja kuivikkeiden laatu. Tiloissa on huolehdittava tuhoeläinten torjunnasta. Aineille, jotka voivat olla kontaminoituja tai muulla tavoin eläimille tai henkilöstölle vaarallisia, on oltava erillinen varastointitila. Laitteiden ja välineiden puhdistustilojen on oltava riittävän suuret, jotta niihin voidaan

sijoittaa puhdistuksessa tarvittavat laitteet. Tilojen on oltava sellaiset, että puhtaat ja käytetyt välineet voidaan pitää erillään.

Laitoksessa on tarvittaessa oltava asianmukaiset laboratoriotilat, joissa voidaan tehdä yksinkertaisia diagnostisia kokeita ja ruumiinavauksia sekä ottaa laboratorionäytteitä. Tarvittaessa laitoksessa on oltava käytävissä erillisiä toimenpidehuoneita toimenpiteiden suorittamista ja eläinten havainnointia varten. Laitoksessa on oltava kirurgisia toimenpiteitä varten sopivat tilat aseptiseen työskentelyyn ja eläinten hoitoon leikkauksen jälkeen.

Laitoksen tilat on suunniteltava ja niitä on hoidettava siten, että niihin ei pääse asiattomia henkilöitä eivätkä eläimet pysty tunkeutumaan niihin tai karkaamaan niistä. Laitoksessa on oltava suunnitelma eläintilojen huollosta ja kunnossapidosta. Laitoksessa on oltava tarvittavaa pelastus- ja palontorjuntavälineistöä.

2 §

Eläinten pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläinten pitopaikan tulee olla sellainen, että se on sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden ja käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen. Pitopaikassa eläimellä on oltava riittävästi mahdollisuuksia väistää muita tai piiloutua muilta eläimiltä.

Eläinten pitopaikan on oltava materiaaleiltaan, rakenteiltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellainen, että eläinten vahingoittumisen vaara on mahdollisimman vähäinen. Pitopaikan pohjan on oltava rakenteeltaan ja materiaaliltaan siellä pidettäville eläimille sopiva. Eläinten pitopaikan on oltava helposti puhtaana pidettävä.

Eläinten pitopaikat on pidettävä puhtaina ja hyvässä kunnossa siten, että ne eivät vahingoita eläimiä eivätkä vaaranna niiden terveyttä ja hyvinvointia.

3 §

Eläintilojen olosuhteet

Eläintilojen ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman virtausnopeus ja kosteus ovat eläimelle sopivat ja pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät vaaranna eläimen hyvinvointia. Lämpötilan on oltava eläintiloissa pidettäville eläimille sopiva. Eläintilojen lämpötila on mitattava ja kirjattava päivittäin. Eläimiä ei saa sulkea sellaisille ulkoalueille, joissa sääolot voivat aiheuttaa niille kärsimystä.

Kalojen tai muiden vesieläinten pitopaikan veden happipitoisuuden, laadun, vaihtumistiheyden ja virtausnopeuden on oltava niille sopivat.

Eläintiloissa on oltava riittävä valaistus eläinten hoitotoimenpiteitä ja tarkastuksia varten. Valaistuksessa on oltava säännölliset valon ja pimeän jaksot ja valaistuksen tehon on oltava pidettävälle lajille sopiva. Jos luonnonvalo ei tarjoa asianmukaista valon ja pimeyden vaihtelua, tiloissa on oltava säädettyä valaistus, joka vastaa eläinten biologisia tarpeita. Albiinoeläinten pidossa on otettava huomioon niiden herkkyys valolle.

Eläintilojen melutaso, ultraäänit mukaan luettuna, ei saa heikentää eläinten hyvinvointia. Hälytysjärjestelmien äänen on oltava eläinten herkän kuuloalueen ulkopuolella ellei tämä estä sitä, että ihmiset kuulevat hälytyksen. Eläintilat on tarvittaessa varustettava ääntä eristävillä ja vaimentavilla materiaaleilla.

Eläintiloissa, joissa ympäristötekijöiden sääntely ja valvonta riippuu sähköisistä tai mekaanisista laitteista, on oltava mahdolli-

suus pitää yllä eläinten hyvinvoinnin kannalta välttämättömät toiminnot ja hätävalaistus sekä varmistaa hälytysjärjestelmän toiminta myös laitteiden toimintahäiriöiden aikana. Koneellisissa lämmitys-, ilmanvaihto- ja vedenvaihtojärjestelmissä on oltava seuranta- ja hälytyslaitteet, jos eläinten hyvinvointi on riippuvainen näiden järjestelmien toiminnasta. Ohjeet erityistilanteissa toimimiseen on oltava helposti saatavilla.

4 §

Virikkeet ja kuivikkeet

Eläinten käytettävissä on oltava riittävän monipuolista tilaa, jossa ne voivat toteuttaa erilaisia käyttäytymistarpeitaan. Eläinten on voitava vaikuttaa ympäristöönsä ja tehdä sitä koskevia valintoja. Eläinten saatavilla on oltava eläinlajille ja eläinyksilöille sopivia virikkeitä. Käytäntöjä eläinten virikkeellistämiseen on säännöllisesti tarkistettava ja pidettävä ne ajan tasalla.

Eläimillä on oltava jatkuvasti saatavilla lajille sopivia kuivikkeita tai nukkumapaikkoja. Eläimillä tulee olla nukkumapaikoissa riittävästi tilaa yhtäaikaiseen lepoon. Eläinten nukkumapaikat on pidettävä puhtaina ja kuivina. Siitokseen käytettävillä eläimillä on oltava saatavilla sopivia pesänrakennuspaikkoja ja -materiaaleja.

5 §

Eläinten hyvinvoinnin seuranta

Eläinten hyvinvointi on tarkastettava vähintään kerran päivässä. Tarkastukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, kun eläinten hoidossa tai olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia tai eläimille tehdään toimenpiteitä, jotka voivat häiritä tai muuttaa niiden normaaleja elintoimintoja.

Tarkastuksessa on varmistuttava siitä, että sairaat, loukkaantuneet tai muuten kärsivät eläimet havaitaan. Jos tarkastuksessa havaitaan ennakoimattomia häiriöitä eläinten terveydentilassa tai hyvinvoinnissa, on viipymättä ryhdyttävä tarvittaviin toimiin häiriöiden korjaamiseksi. Hankkeessa olevien eläinten osalta asiasta on lisäksi viipymättä ilmoi-

tettava hankkeen toteuttamisesta vastaavalle henkilölle.

6 §

Käsittely ja kohtelu

Eläimet on totutettava ja koulutettava käsittelyyn ja pito-olosuhteisiin, jos se on pidettävien eläinten, niille tehtävien toimenpiteiden ja hankkeen keston kannalta tarkoituksenmukaista.

Luontaisesti yksin eläviä eläimiä lukuun ottamatta eläimiä on pidettävä yhteensopivien yksilöiden ryhmässä. Jos yksittäin pito on 9 §:n 1 momentin nojalla sallittu, sen kesto on rajoitettava lyhimpään mahdolliseen ja eläimellä tulee olla aina, kun se on mahdollista, näkö-, kuulo-, haju- tai kosketusyhteys muihin saman lajin yksilöihin.

Kun eläimiä yhdistetään ryhmään tai ryhmään tuodaan uusia eläimiä, on erityistä huomiota kiinnitettävä mahdollisesti aiheutuvien käyttäytymisongelmien ehkäisemiseen. Jos eläimet vahingoittavat toisiaan tai tappelevat, on viipymättä ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin tämän estämiseksi.

Yhteen sopimattomia eläinlajeja, kuten saalista ja saalistajaa tai erilaisia ympäristöolosuhteita tarvitsevia eläimiä ei saa sijoittaa samaan tilaan. Saalista ja saalistajaa ei saa sijoittaa näkö-, haju- tai kuuloetäisyydelle toisistaan.

7 §

Juotto ja ruokinta

Ruokinta on järjestettävä siten, että eläinten välistä kilpailua voidaan välttää. Ellei rehua ole jatkuvasti tarjolla, kaikkien eläinten on voitava syödä samanaikaisesti.

Eläimille annettavan rehun on oltava maittavaa, ravitsevaa ja tasapainotettua. Rehun koostumuksen ja tarjoamistavan on vastattava eläimen käyttäytymistarpeita.

Eläinten rehu ei saa tarpeettomasti likaantua. Eläinten ruokinta- ja juottoastiat on puhdistettava säännöllisesti ja tarvittaessa steriloitava.

Eläinten saatavilla on oltava jatkuvasti puhdasta juomavettä. Automaattiset juottojär-

jestelmät on tarkistettava ja huollettava säännöllisesti. Kiinteäpohjaisissa häkeissä on huolehdittava siitä, että vettä ei pääse kerääntymään haitallisessa määrin häkin lattialle.

8 §

Pitopaikan ja hoidon erityiset vaatimukset

Eläinten pitopaikkojen ja hoidon osalta on noudatettava vähintään liitteessä 1 säädettyjä vaatimuksia. Jos hankkeen tavoite edellyttää, että eläimiä pidetään samanlaisissa olosuhteissa kuin kaupallisiin tarkoituksiin pidettäviä tuotantoeläimiä tai hevosia, on noudatettava niitä koskevia eläinlajikohtaisia eläinsojeluvaatimuksia.

Luonnosta pyydystettyjen eläinten sopeuttamiseen, karanteeniin, pitoon ja hoitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

9 §

Poikkeaminen eläinten pitoa tai hoitoa koskevista vaatimuksista

Hankeluvassa tai toimintaluvassa voidaan myöntää poikkeus eläinten pitoa ja hoitoa koskevista vaatimuksista, jos siihen on tieteellinen syy tai eläinten hyvinvointiin taikka terveyteen liittyvä syy.

Eläinten pitoa ja hoitoa koskevista vaatimuksista voidaan poiketa yksittäisen eläimen kohdalla, jos poikkeamiseen on eläimen hyvinvointiin tai terveyteen liittyvä syy.

2 luku

Eläimet

10 §

Tavoitekasvatetut eläimet

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien hiirten (*Mus musculus*), rottien (*Rattus norvegicus*), marsujen (*Cavia porcellus*), kultahamstereiden (*Mesocricetus auratus*), kiinankääpiöhamstereiden (*Cricetulus griseus*), gerbiilien (*Meriones unguiculatus*), kaniinien (*Oryctolagus cuniculus*), kaikkien apinoiden, koirien (*Canis familiaris*), kissojen (*Felis ca-*

tus), sammakoiden (*Xenopus laevis* ja *Xenopus tropicalis*, *Rana temporaria* ja *Rana pipiens*), seeprakalojen (*Danio rerio*) ja viiriäisten (*Coturnix coturnix*) on oltava näitä tarkoituksia varten kasvatettuja.

11 §

Apinat

Apinoille saa tehdä toimenpiteitä vain, jos voidaan tieteellisesti perustella, että hankkeen tarkoitusta ei voida saavuttaa käyttämällä muita lajeja kuin apinoita, ja:

1) hanke toteutetaan tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) 12 §:n 1 tai 5 kohdassa mainittua tarkoitusta varten; tai

2) hankkeen tarkoituksena on mainitun lain 12 §:n 2 kohdan a alakohdan tai 3 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttaminen ihmiselle vammauttavan tai mahdollisesti hengenvaarallisen kliinisen tilan torjumiseksi, ehkäisemiseksi, diagnosoimiseksi tai hoitamiseksi.

Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 liitteessä A lueteltuja apinoita saa käyttää hankkeessa vain, jos hankkeen tarkoitusta ei voida saavuttaa käyttämällä muita kuin liitteessä lueteltuja apinoita. Mainitussa liitteessä luetelluille apinoille, jotka eivät kuulu kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ei kuitenkaan saa tehdä toimenpiteitä tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 12 §:n 1 kohdassa mainitussa tarkoituksessa.

Apinalle ei saa tehdä sellaista toimenpidettä, johon liittyy vakavaa kipua, tuskaa tai kärsimystä, joka todennäköisesti on pitkäkestoisista ja jota ei voida lievittää.

Ihmisapinoille ei saa tehdä toimenpiteitä.

12 §

Luonnosta pyydystetyt eläimet

Villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (Sops 45/1976) liitteen I ja luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta

niiden kauppaa sääntelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 liitteen A nojalla uhanalaisena pidettyyn lajiin kuuluvaa eläintä saa käyttää hankkeessa vain:

1) jos hanke on mainitun asetuksen mukainen ja sen tavoitteena on kyseisen eläinlajin säilyttämiseen tähtäävä tutkimus; tai

2) jos kyseinen eläinlaji on ainoa soveltuva eläinlaji olennaista biolääketieteellistä tarkoitusta varten suoritettavaan hankkeeseen.

Luonnosta pyydystettyjen apinoiden käyttämisessä hankkeissa noudatetaan lisäksi, mitä siitä säädetään tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/63/EU 10 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa ja 3 kohdassa. Hankelupalautakunta toimii mainitun artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena.

13 §

Luonnosta pyydystetyn eläimen kuljetukseen varautuminen

Pyydystettäessä eläimiä luonnosta pyydystyspaikalla on oltava tarvittaessa käytettävissä kyseiselle eläinlajille tarkoitettuja kuljetusvälineitä sen varalta, että eläimiä on siirrettävä tarkastuksia ja hoitoa varten.

14 §

Eläinten merkitseminen ja tunnistaminen

Eläin tai eläinryhmä on merkittävä tai sen on oltava muuten tunnistettavissa lukuun ottamatta luonnosta pyydystettyä ja välittömästi toimenpiteen jälkeen vapaaksi luontoon päästettävää eläintä. Eläin on voitava tunnistaa joko niin, että se on merkitty tai se on tunnistettavissa ulkomuodon perusteella tai pitopaikkaansa tehdyn merkinnän perusteella.

Koira, kissa tai apina on merkittävä viimeistään vieroitusvaiheessa pysyvällä yksilöllisellä tunnisteella mahdollisimman kivuttomasti. Jos koira, kissa tai apina siirretään toiminnanharjoittajalta toiselle ennen vieroitusta eikä eläintä voida käytännön syistä merkitä sitä ennen, vastaanottajan on säilytettävä eläintä koskeva kirjanpito ja sen emoa koskevat tiedot, kunnes eläin merkitään.

Jos toiminnanharjoittaja vastaanottaa vieroitetun mutta merkitsemättömän koiran, kisan tai apinan, eläin on merkittävä pysyvästi mahdollisimman pian.

15 §

Kivunpoiston käyttäminen toimenpiteessä

Jos eläimelle annetaan toimenpiteessä lääkettä, joka estää tai rajoittaa sitä ilmaisemasta kipuaan, on lääkkeen käyttötarve perusteltava tieteellisesti ja käytettävät anestesia- tai kivunpoistomenettelyt selostettava yksityiskohdaisesti hankelupahakemuksessa.

Eläimelle, joka saattaa kärsiä kipua anestesian vaikutuksen loputtua, on annettava ennalta ehkäisevää ja leikkauksen jälkeistä kipulääkitystä tai muuta asianmukaista kivunlievitystä riittävän kauan aikaa, jos se on mahdollista toimenpiteen tarkoituksen vaarantumatta.

16 §

Eläinten luovuttaminen

Jos hankkeessa käytettyjä tai siihen tarkoitettuja eläimiä luovutetaan yksityisten ihmisten hoitoon, toiminnanharjoittajalla on oltava kirjallinen suunnitelma luovutettavien eläinten sopeuttamisesta uuteen ympäristöönsä.

Ennen hankkeessa käytetyn eläimen luovuttamista yksityisen ihmisen hoitoon nimeytyn eläinlääkärin on tarvittaessa tarkastettava eläin ja varmistettava, että eläimen yleinen terveydentila ja hyvinvointi mahdollistavat eläimen luovuttamisen.

Jos eläin luovutetaan toiselle toiminnanharjoittajalle, sen mukana on toimitettava 29 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu kirjanpito. Jos eläin luovutetaan yksityisten ihmisten hoitoon, sen mukana on toimitettava 29 §:n 1 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettut tiedot.

17 §

Eläinten lopettaminen

Liitteessä 2 tarkoitettujen eläinten lopettamisessa on käytettävä liitteessä säädettyjä menetelmiä.

Jos eläin on lopetettava kiireellisesti eläinten terveyteen tai hyvinvointiin, kansanterveyteen, yleiseen turvallisuuteen tai ympäristöön liittyvistä syistä, se voidaan lopettaa myös muulla kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla, kuitenkin siten, että eläimelle ei aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

Hankeluvassa voidaan myöntää poikkeus 1 momentissa säädetystä, jos on tieteellisesti perusteltavissa, että hankkeen tarkoitusta ei voida saavuttaa liitteessä 2 säädettyä lopetusmenetelmää käyttäen. Poikkeus voidaan myöntää myös, jos tieteellisen näytön perusteella muuta menetelmää voidaan pitää vähintään yhtä inhimillisenä kuin liitteessä 2 säädettyä lopetusmenetelmää.

3 luku

Henkilöstö

18 §

Henkilöstön pätevyysvaatimukset

Hankkeita suunnittelevilla, eläimille toimenpiteitä tekevillä, eläimiä hoitavilla ja eläimiä lopettavilla henkilöillä on oltava tehtäviensä kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten hankintaa, kasvatusta, hoitoa ja käyttöä koskeva kansallinen lainsäädäntö;
- 2) eläinten tieteelliseen käyttöön liittyvä etiikka;
- 3) korvaamisen, vähentämisen ja parantamisen periaate;
- 4) eläinten anatomia, fysiologiset ominaisuudet, lisääntymisbiologia, lisääntyminen, genetiikka ja geenitekniikka sekä eläinten kasvatust;
- 5) eläinten käyttäytyminen, hoito, ympäristötekijät ja virikkeellistäminen;
- 6) lajikohtaiset käsittelymenetelmät ja toimenpiteet;
- 7) eläinten hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitäminen sekä sairauksien ennaltaehkäisy ja hygienia;
- 8) yleisimpien tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinlajien kivun, tuskan ja kärsimyksen tunnistaminen;
- 9) anestesia, kivunlievitysmenetelmät ja eläimen lopettaminen;

10) perusteet eläimen lopettamiselle, hankkeesta poistamiselle tai toimenpiteiden keskeyttämiselle hankkeen kuluessa; sekä

11) toimenpiteiden ja hankkeiden suunnittelu.

Hankkeita suunnittelevien, eläimille toimenpiteitä tekevien, eläimiä hoitavien ja eläimiä lopettavien henkilöiden koulutuksen järjestämisessä ja pätevyyden arvioinnissa on otettava huomioon tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/63/EU 23 artiklan 4 kohdassa tarkoitetut ohjeet.

Eläimille toimenpiteitä tekeviä, eläimiä hoitavia ja eläimiä lopettavia henkilöitä on valvottava työssään kunnes heillä on riittävät tiedot ja taidot itsenäiseen työskentelyyn. Henkilöstön ammattitaidon ylläpitämisestä on huolehdittava.

19 §

Toiminnasta vastaava henkilö

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnasta vastaavan henkilön tehtävänä on:

1) huolehtia siitä, että toiminnan harjoittamiselle säädetty ja määrätty vaatimukset täyttyvät;

2) ryhtyä viipymättä toimiin, joilla korjataan sellaiset puutteet ja epäkohdat toiminnassa, jotka heikentävät eläinten hyvinvointia;

3) huolehtia siitä, että hankkeet suoritetaan säädösten ja hankeluvan mukaisesti;

4) huolehtia siitä, että eläinten kanssa työskentelevällä henkilöstöllä on tarvittava koulutus ja pätevyys;

5) huolehtia siitä, että nimetyllä eläinlääkärillä ja asiantuntijalla, laitoksesta vastaavalla henkilöllä tai henkilöillä sekä hyvinvointiryhmällä on mahdollisuus hoitaa tehtäviään säädösten ja lupaehtojen mukaisesti.

20 §

Laitoksesta vastaava henkilö

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytet-

tävien eläinten suojelusta annetun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua laitoksesta vastaavalla henkilöllä on oltava tehtäviensä edellyttämät riittävät tiedot ja taidot laitoksessa pidettävien eläinten hoidosta, kohtelusta ja käsittelystä sekä lopettamisesta.

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 7 §:n 3 momentissa säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi laitoksesta vastaavan henkilön tehtävänä on:

1) huolehtia siitä, että laitoksessa pidettävien eläinten pidossa, hoidossa ja hankkeissa käytössä noudatetaan niille säädettyjä ja määrättyjä vaatimuksia;

2) toimittaa eläinten kanssa työskentelevälle henkilöstölle tarvittavat ohjeet laitoksessa pidettävien eläinten hoidosta ja lopettamisesta, hankkeissa käytöstä sekä erityistilanteissa toimimisesta;

3) varmistaa, että laitoksessa eläinten kanssa työskentelevällä henkilöstöllä on tarvittava pätevyys; sekä

4) huolehtia siitä, että laitoksessa eläinten kanssa työskentelevää henkilöstöä valvotaan 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua tavalla.

21 §

Hankkeen toteuttamisesta vastaava henkilö

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua hankkeen toteuttamisesta vastaavalla henkilöllä on oltava tehtäviensä edellyttämät riittävät tiedot ja taidot hankkeessa käytettävien eläinten hoidosta, kohtelusta ja käsittelystä sekä lopettamisesta.

Hankkeen toteuttamisesta vastaavan henkilön on varmistettava, että:

1) hankkeet toteutetaan hankeluvan mukaisesti ja hankkeen toteuttamisessa noudatetaan sille säädettyjä ja määrättyjä vaatimuksia;

2) tarvittaessa ryhdytään korjaaviin toimiin ja nämä toimet kirjataan; ja

3) eläimille tutkimustarkoituksessa annetut lääkkeet merkitään 26 §:ssä tarkoitettuun kirjanpitoon.

22 §

Hyvinvointiryhmä

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 9 §:n 2 momentissa ja 28 §:n 2 momentissa säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi hyvinvointiryhmä:

1) neuvoo hoito- ja tutkimushenkilöstöä kysymyksissä, jotka liittyvät eläinten hyvinvointiin niiden hankinnan, pidon ja käytön yhteydessä;

2) neuvoo korvaamisen, vähentämisen ja parantamisen periaatteen soveltamisesta eläinten kasvattamiseen, pitoon ja käyttämiseen;

3) tiedottaa hoito- ja tutkimushenkilöstölle korvaamisen, vähentämisen ja parantamisen periaatteen soveltamiseen liittyvästä teknisestä ja tieteellisestä kehityksestä;

4) tarkistaa ja kehittää eläinten hyvinvointiin liittyvän valvonnan, raportoinnin ja seurannan sisäisiä toimintaprosesseja;

5) seuraa eläimille tehtävien toimenpiteiden vakavuutta ja vakavuuden arviointia sekä neuvoo korvaamisen, vähentämisen ja parantamisen periaatteen edistämiseksi tarvittavista toimista;

6) laatii 16 §:n 1 momentissa tarkoitetun kirjallisen suunnitelman eläinten sopeuttamisesta uuteen ympäristöönsä; sekä

7) pitää kirjaa päätöksistään, toiminnastaan ja antamastaan neuvonnasta, seuraa toimintansa vaikutuksia sekä laatii säännöllisesti toimintakertomuksen.

4 luku

Eläinlääkintähuolto ja neuvonta

23 §

Eläinlääkintähuolto

Toiminnanharjoittajan on järjestettävä laitoksessa pidettävien eläinten terveydentilan valvontaa, lääkitsemistä, sairauksien hoitamista ja ennalta ehkäisemistä sekä eläinten hyvinvoinnin turvaamista varten asianmukainen eläinlääkintähuolto. Toiminnanharjoittajan on huolehdittava toiminnassa käytettävien lääkkeiden asianmukaisesta säilytyksestä, va-

rastoinnista ja hävittämisestä sekä siitä, ettei vanhentuneita lääkkeitä säilytetä varastossa.

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun nimetyn eläinlääkärin on huolehdittava eläinten eläinlääketieteellisestä hoidosta ja annettava toimintaan liittyvää eläinlääketieteellistä neuvontaa.

Nimetyn eläinlääkärin on laadittava eläinlääkintähuoltosuunnitelma, johon on sisällytettävä:

1) terveydenhuoltosuunnitelma eläinten sairauksien ennalta ehkäisemiseksi;

2) suunnitelma toimintaan liittyvästä eläinlääketieteellisestä neuvonnasta;

3) suunnitelma eläinten terveyden- ja sairaudenhoitoon käytettävien lääkkeiden hankkimisesta ja käytöstä; ja

4) eläinten uudelleen käyttöä koskevat ohjeet.

Eläinlääkintähuoltosuunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

Edellä 3 momentin 1 kohdassa tarkoitetuun terveydenhuoltosuunnitelmaan on sisällytettävä:

1) eläinten terveydelle asetettujen vaatimusten määrittely;

2) eläinten terveyden ja hyvinvoinnin säännöllinen seuranta;

3) tarvittaessa eläinten mikrobiologinen seurantaohjelma;

4) suunnitelma terveys- tai hyvinvointiongelmien varalta;

5) laitokseen saapuvien eläinten eristys- ja karanteenitoimet; sekä

6) tautien ehkäisemiseen liittyvät hygieniakäytännöt.

24 §

Eläinten hyvinvointiin ja kohteluun liittyvä neuvonta

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun nimetyn eläinlääkärin tai asiantuntijan on opastettava, neuvottava ja annettava apua:

1) eläinten hyvinvoinnin seurannassa;

2) eläimille tehtävien toimenpiteiden suunnittelussa ja suorittamisessa;

3) eläinten hoidossa toimenpiteiden jälkeen;

4) eläinten hyvinvointiin ja sen edistämiseen sekä eläinten tiloihin, hoitoon ja ympäristöön liittyvissä kysymyksissä;

5) eläinten palauttamisessa tai luovuttamisessa sopivaan hoitojärjestelmään tai vapauttamisessa sopivaan elinympäristöön; sekä

6) muissakin sellaisissa tehtävissä, joissa tarvitaan eläinten hyvinvoinnin asiantunte-
musta.

25 §

Eläinlääkintähuoltoa, eläinten hoitoa ja olosuhteita koskeva kirjanpito

Eläinlääkintähuollon asianmukaiseksi toteuttamiseksi laitoksessa on pidettävä kirjaa:

1) eläinten hoidosta ja siinä esiintyneistä häiriöistä;

2) eläinlääkintähuoltoa varten nimetyn eläinlääkärin käynneistä;

3) eläinlääkärin epäkohtien korjaamiseksi ehdottamista toimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta;

4) toimenpiteissä ilmenneistä eläinten hyvinvointiin vaikuttavista ongelmista ja eläinten sairastumisista sekä niiden aiheuttamista hoito- ja muista toimenpiteistä;

5) tilojen ja pitopaikkojen toimintaluvan ehdoissa määritellyistä ympäristöolosuhteista ja niissä esiintyneistä häiriöistä; sekä

6) laitoksen hoitovälineiden ja laitteiden toiminnasta ja huollosta, niissä esiintyneistä häiriöistä sekä epäkohtien korjaamiseksi tehdyistä toimenpiteistä.

26 §

Kirjanpito eläinten lääkitsemisestä

Eläinten lääkitsemistä koskevaan kirjanpitoon on merkittävä sekä eläinten terveyden ja sairaudenhoidossa käytetyt lääkkeet että eläimille tutkimustarkoituksessa annetut lääkkeet.

Kirjanpidosta on käytävä ilmi ainakin seuraavat tiedot:

1) eläimen tai eläinryhmän tunnistetiedot;

2) lääkityksen antopäivämäärä;

3) lääkkeen nimi;

4) lääkkeen annostus ja käsittelyn kesto;

5) lääkityksen syy tai tehty diagnoosi;

6) lääkkeelle määrätty varoaika, jos kyseessä on tuotantoeläin;

7) lääkityksen antaja.

5 luku

Toiminnan harjoittamisessa tarvittavat luvat

27 §

Toimintaluvan hakeminen

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytävien eläinten suojelusta annetun lain 21 §:n 3 momentissa tarkoitettua toimintalupahakemuksesta tulee käydä ilmi:

1) hakijan nimi, osoite, kotipaikka ja Y-tunnus;

2) toiminnassa mahdollisesti käytettävä toiminimi;

3) missä ja minkälaista toimintaa hakija aikoo harjoittaa sekä milloin toiminta on tarkoitus aloittaa;

4) mainitun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua toiminnasta vastaavan henkilön nimi sekä selvitys hänen perehtyneisyydestään harjoitettavalle toiminnalle asetettaviin vaatimuksiin;

5) mainitun lain 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua laitoksesta vastaavan henkilön nimi tai nimet ja selvitys heidän perehtyneisyydestään tehtäviinsä;

6) selvitys niiden henkilöstöön kuuluvien henkilöiden pätevydestä, jotka tekevät eläimille toimenpiteitä, suunnittelevat toimenpiteitä ja hankkeita, hoitavat eläimiä ja lopettavat eläimiä;

7) mainitun lain 7 §:n 4 momentissa tarkoitettua nimetyn eläinlääkärin tai muun pätevän asiantuntijan nimi ja selvitys heidän pätevydestä;

8) selvitys laitoksen eläinlääkintähuollon järjestämisestä;

9) selvitys hyvinvointiryhmän kokoonpanosta tai muusta tavasta, jolla toiminnanharjoittaja täyttää mainitun lain 9 §:ssä hyvinvointiryhmälle asetetut velvoitteet;

10) tiedot toimintaan liittyvistä tiloista, laitteista ja välineistä sekä pohjapiirustukset hakijan laitoksista;

11) selvitys toiminnassa käytettävistä

eläinlajeista, sekä tiloissa kerrallaan pidettäväksi aiottujen eläinten määristä eläinlajeittain;

12) selvitys eläinten hoitoon ja säilytykseen käytettävien laitosten ympäristöolosuhteista eläinlajikohtaisesti; sekä

13) jos hakija on yhtiö, osuuskunta tai muu yhteisö taikka säätiö, jäljennös yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä sekä rekisteriote.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, apinoiden kasvattajan on esitettävä kasvatusstrategia, jonka mukaan toiminnassa lisätään niiden eläinten osuutta, jotka ovat vankeudessa kasvatettujen apinoiden jälkeläisiä.

28 §

Hankeluvan hakeminen

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 24 §:n 2 momentissa tarkoitetusta hankelupahakemuksesta on käytävä ilmi vähintään seuraavat seikat:

1) hakijan sekä hankkeen toteuttamisesta vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot tai kotipaikka ja Y-tunnus;

2) tiedot käyttäjän laitoksista tai muista paikoista, joissa hanke toteutetaan;

3) tiedot hankkeen suunnittelijan mainitun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitetusta pätevydestä sekä selvitys muiden hankkeeseen osallistuvien henkilöiden pätevydestä;

4) hanke-ehdotus; sekä

5) hankkeen yleistajuinen tiivistelmä.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua hanke-ehdotuksesta on käytävä ilmi vähintään seuraavat seikat perusteluineen:

1) eläinten käyttö hankkeessa, tarvittaessa perustelu toimenpiteen toistamiselle ja arvio hankkeen tuloksista odotettavasta hyödystä;

2) selvitys eläinten käyttöä korvaavien, vähentävien tai parantavien menetelmien käytömahdollisuuksista hankkeessa;

3) selvitys suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamisesta siten, että koejärjestelyjen ja tilastollisen suunnittelun avulla varmistetaan käytettävien eläinten lukumäärän minimointi sekä toimenpiteistä tai ympäristötekijöistä aiheutuvien hyvinvointihaittojen minimointi;

4) selvitys käytettävistä eläinlajeista, eläinten alkuperästä, iästä, eläinkantojen tai -linjo-

jen perimästä aiheutuvista hyvinvointiongelmista, käytettäville eläimille aiemmin tehdyistä toimenpiteistä sekä eläinten kasvatus- ja hoito-olosuhteista;

5) selvitys eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja niiden toteuttamistavoista;

6) arvio käytettävien eläinten lukumäärästä eläinlajeittain ja toimenpiteittäin;

7) kuvaus eläimille koituvasta haitasta ja ehdotus toimenpiteiden vakavuusluokituksesta, ottaen tarvittaessa huomioon myös eläimen uudelleen käyttäminen ja muut eläimen elinkaaren kokemukset;

8) selvitys anestesiassa, rauhoittamisessa ja kivun lievityksessä käytettävistä menetelmistä;

9) selvitys eläinten hyvinvoinnin seurannasta sekä toimista, joilla pyritään välttämään tai lievittämään eläimille aiheutuvaa kipua, tuskaa, kärsimystä ja pysyvää haittaa;

10) hankkeessa sovellettavat inhimilliset pääteipisteet;

11) tiedot eläinten lopettamisesta ja lopetusmenetelmistä tai eläinten luovuttamisesta tai palauttamisesta sopivaan hoitojärjestelmään tai luonnosta pyydystettyjen eläinten vapauttamisesta;

12) tarvittaessa selvitys hankkeen toteuttamisesta muualla kuin käyttäjän laitoksessa.

Edellä 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettussa yleistajuisesta tiivistelmästä tulee käydä ilmi tiedot hankkeen tavoitteista, mukaan lukien ennustetut haitat ja hyödyt, käytettävien eläinten määrä ja lajit sekä selvitys siitä, miten hankesuunnitelmassa on noudatettu korvaamisen, vähentämisen ja parantamisen periaatetta. Tiivistelmässä ei saa mainita henkilöiden nimiä tai osoitteita. Tiedot on esitettävä teollis- ja tekijänoikeuksia suojaten ja luottamuksellista tietoa paljastamatta.

6 luku

Eläimiä koskeva kirjanpito ja tilastot

29 §

Yksilökohtainen kirjanpito

Toiminnanharjoittajan on pidettävä jokaisesta hallussaan olevasta koirasta, kissasta ja apinasta yksilökohtaista kirjanpitoa. Kirjanpi-

toa on ryhdyttävä pitämään mahdollisimman pian syntymän jälkeen, ja siihen on merkittävä:

- 1) eläimen tunnistetiedot;
- 2) eläimen syntymäpaikka ja -aika, jos ne ovat tiedossa;
- 3) tieto siitä, onko eläin tavoitekasvatettu;
- 4) lisääntymistä koskevat tiedot;
- 5) eläinlääkinnälliset tiedot;
- 6) sopeuttamista koskevat tiedot; ja
- 7) tiedot hankkeista, joissa eläintä on käydetty.

Sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, jokaisen apinan osalta kirjanpitoon on lisäksi merkittävä tieto siitä, onko se vankeudessa kasvatettujen apinoiden jälkeläinen.

30 §

Eläimiä koskevat tilastot

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu tilasto on laadittava yhteisestä mallista, jota käytetään toimitettaessa tietoja tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/63/EU nojalla annetun komission täytäntöönpanopäätöksen 2012/707/EU liitteen 2 mukaisesti.

7 luku

Valvontasuunnitelma

31 §

Valvontasuunnitelman sisältö

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 38 §:n 1 momentissa tarkoitettua aluehallintoviraston valvontasuunnitelman tulee sisältää tarkastussuunnitelma, jonka perusteella vuosittain tarkastetaan vähintään yksi kolmasosa käyttäjistä riskinarvioinnin perusteella sekä kaikki apinoiden kasvattajat, toimittajat ja käyttäjät.

Tiedot tarkastuksista on säilytettävä vähintään viisi vuotta tarkastusten tekemisestä.

32 §

Riskinarviointi

Edellä 31 §:ssä tarkoitettuun valvontasuunnitelmaan liittyvässä riskinarvioinnissa on otettava huomioon:

- 1) toiminnanharjoittajan pitämien eläinten lukumäärä ja laji;
- 2) käyttäjän toteuttamien hankkeiden määrä ja tyypit;
- 3) tiedot siitä, miten toiminnanharjoittaja on aiemmin noudattanut tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettäviä eläimiä koskevan lainsäädännön vaatimuksia; sekä
- 4) tiedot, jotka saattavat viitata säännösten noudattamatta jättämiseen.

8 luku

Erinäiset säännökset

33 §

Toimenpiteiden vakavuuden luokittelu

Toimenpiteiden kuulumisesta vakavuusluokkiin säädetään liitteessä 3. Toimenpiteiden luokittelussa on noudatettava mainitussa liitteessä säädettyjä perusteita.

34 §

Hankkeen takautuva arviointi

Hankkeen toteuttamisesta vastaavan henkilön on toimitettava tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain 29 §:ssä tarkoitettua takautuvaa arviointia varten Etelä-Suomen aluehallintovirastolle seuraavat tiedot:

- 1) hankkeen tavoitteet ja arvio siitä, miten hyvin ne saavutettiin;
- 2) tiedot hankkeessa käytettyjen eläinten lajeista ja määrästä sekä tehtyjen toimenpiteiden tosiasiallisesta vakavuudesta; sekä
- 3) seikat, jotka hankkeesta saatujen kokemusten perusteella saattaisivat edistää korvaamisen, vähentämisen ja parantamisen periaatteen toteuttamista.

35 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

kuuta 2013. Sen liitteen 1 lukua 2 sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2017 lukien.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elo-

Helsingissä 18 päivänä heinäkuuta 2013

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

Eläinlääkintöylitarkastaja *Tiina Pullola*

PITOPAIKKOJA JA HOITOA KOSKEVAT ELÄINLAJIKOHTAISET VAATIMUKSET

Luku 1

1. Kissat

Kissoja ei saa kerralla pitää yksin 24:ää tuntia kauempaa. Kissoja, jotka ovat toistuvasti aggressiivisia muita kissoja kohtaan, saa pitää yksin vain, jos niille ei löydy sopivaa kumppania. Naaraita voidaan pitää yksin kahden viimeisen tiineysviikon aikana, samoin kuin naaraita alle neliviikkoisine pentuineen.

Kaikkien pareittain tai ryhmässä pidettävien kissojen sosiaalista stressiä on seurattava vähintään viikoittain.

2. Koirat

Koirille on mahdollisuuksien mukaan varattava ulkona oleva juoksutarha. Koiria ei saa kerralla pitää yksin neljää tuntia kauempaa.

3. Apinat

Nuoria apinoita ei saa vieroittaa emostaan ennen 6–12 kuukauden ikää lajista riippuen. Marmosetteja, tamariineja, makakeja, vervettejä ja paviaaneja ei saa vieroittaa emostaan ennen 8 kuukauden ikää. Saimireja ei saa vieroittaa emostaan ennen 6 kuukauden ikää.

Apinoiden pitopaikan on oltava sellainen, että apinat voivat päivittäin toteuttaa monipuolista toimintaa. Pitopaikan on annettava apinoille mahdollisuus toteuttaa mahdollisimman laajasti erilaisia käyttäytymismalleja ja annettava niille turvallisuudentunnetta sekä sopivan monipuolinen ympäristö, jossa ne voivat juosta, kävellä, kiivetä ja hyppiä.

4. Kalat

Kaloilla on aina oltava riittävästi riittävän hyvälaatuista vettä. Veden kierrättämisen kiertovirtausjärjestelmien kautta tai veden suodattamisen altaissa on oltava riittävä, jotta varmistetaan, että veden laatua koskevat parametrit pysyvät hyväksyttävällä tasolla. Tuleva vesi on tarvittaessa suodatettava tai käsiteltävä kaloille haitallisten aineiden poistamiseksi. Veden laatua koskevien parametrien on aina oltava kunkin lajin ja kehitysvaiheen normaalin toiminnan ja fysiologian kannalta hyväksyttävissä rajoissa. Veden virtauksen on oltava sopiva, jotta kalat voivat uida ja käyttäytyä normaalisti. Kaloille on annettava asianmukaisesti aikaa totuttautua ja mukautua veden laatuolosuhteiden muutoksiin.

Veden happipitoisuuden on oltava lajeille ja kalojen pito-olosuhteille sopiva. Tarvittaessa on huolehdittava altaan veden lisäilmastuksesta. Typpiyhdisteiden pitoisuudet on pidettävä alhaisina. Veden pH-taso on säädettävä lajin mukaan ja pidettävä mahdollisimman vakaana. Suolapitoisuus on säädettävä kalalajin vaatimusten ja kalojen kehitysvaiheen mukaan. Suolapitoisuuden muutosten on tapahduttava asteittain.

Veden lämpötila on pidettävä kyseessä olevan kalalajin optimaalisella alueella ja mahdollisimman vakaana. Lämpötilan muutosten on tapahduttava asteittain. Kalojen valorytmi on säi-

lytettävä asianmukaisena. Melutaso on pidettävä mahdollisimman alhaisena, ja jos mahdollista, melua tai värähtelyä synnyttävät laitteet, kuten generaattorit tai suodatusjärjestelmät, on oltava erotettuna kalojen säilytysaltaista.

Kalatiheyden on perustuttava kalojen ympäristöoloja, terveyttä ja hyvinvointia koskeviin kokonaistarpeisiin. Kaloilla on oltava riittävästi vesitilavuutta normaalia uimista varten ottaen huomioon niiden koko, ikä, terveys ja ruokintamenetelmä. Kaloilla on oltava asianmukaisia ympäristövirikkeitä, kuten piilopaikat tai pohjan alustamateriaali, paitsi jos käyttäytymispiirteet antavat ymmärtää, että virikkeet eivät ole tarpeen.

Kalat on ruokittava niille soveltuvalla ravinnolla noudattaen niille soveltuvaa rytmiä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä ruskuaispussipoikasten ruokintaan, kun ne siirtyvät elävästä ravinnosta keinoruokintaan. Kaloja on käsiteltävä mahdollisimman vähän.

Luku 2

1. Hiiret

	Ruumiinpaino (g)	Suojan vähimmäiskoko (cm ²)	Pohjapinta-ala eläintä kohti (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm) ¹⁾
Säilytyksen ja toimenpiteiden aikana	enintään 20	330	60	12
	yli 20, enint. 25	330	70	12
	yli 20, enint. 30	330	80	12
	yli 30	330	100	12
Kasvatus		330 ²⁾		12
Säilytys kasvattajien luona ³⁾ Suojan koko 950 cm ²	alle 20	950	40	12
Suojan koko 1 500 cm ²	alle 20	1500	30	12

1) Vähimmäiskorkeudella tarkoitetaan etäisyyttä pystysuoraan eläinsuojan pohjasta sen kattoon tai kanteen. Vähimmäiskorkeuden on täyttyvä yli 50 prosentissa suojan pohjan vähimmäispinta-alasta, joka lasketaan ilman virikkeellistämislaitteita.

2) Monogaamista paria (ulkosiittoinen/ sisäsiittoinen) tai kolmea eläintä (sisäsiittoinen) varten. Kutakin ylimääräistä naarasta ja poikuetta varten lisätään 180 cm².

3) Vieroituksen jälkeen hiirien säilytyksessä voi olla tämä korkeampi eläintiheys vieroituksen ja luovuttamisen välisen lyhyen ajan sillä edellytyksellä, että eläimet pidetään suurissa suojissa, joissa on tarpeeksi virikkeitä, ja että näistä säilytysolosuhteista ei aiheudu hyvinvoinnille haittoja, kuten lisääntynyt aggressiivisuus, sairastuvuus tai kuolleisuus, stereotyyppinen käyttäytyminen tai muut käyttäytymishäiriöt, painon lasku, muut stressistä aiheutuvat fysiologiset muutokset tai käytösmuutokset.

Hankkeita suunniteltaessa on otettava huomioon eläinten mahdollinen kasvu, jotta tilaa on riittävästi koko tutkimuksen ajan.

2. Rotat

	Ruumiinpaino (g)	Suojan vähimmäiskoko (cm ²)	Pohjapinta-ala eläintä kohti (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm) ¹⁾
Säilytyksen ja toimenpiteiden aikana ²⁾	enintään 200	800	200	18
	yli 200, enint. 300	800	250	18
	yli 300, enint. 400	800	350	18
	yli 400, enint. 600	800	450	18
	yli 600	1500	600	18
Kasvatus		800 ³⁾		18
Säilytys kasvat- tajien luona ⁴⁾	enintään 50	1 500	100	18
	yli 50, enint. 100	1 500	125	18
Suojan koko 1500 cm ²	yli 100, enint. 150	1 500	150	18
	yli 150, enint. 200	1 500	175	18
Säilytys kasvat- tajien luona ⁴⁾	enintään 100	2 500	100	18
	yli 100, enint. 150	2 500	125	18
	yli 150, enint. 200	2 500	150	18
Suojan koko 2500 cm ²				

1) Vähimmäiskorkeudella tarkoitetaan etäisyyttä pystysuoraan eläinsuojan pohjasta sen kattoon tai kanteen. Vähimmäiskorkeuden on täytettävä yli 50 prosentissa suojan pohjan vähimmäispinta-alasta, joka lasketaan ilman virikkeellistämislaitteita.

2) Jos tila yksittäistä eläintä kohti laskee pitkäaikaistutkimuksissa edellä ilmoitettuja alhaisemmiksi tällaisten tutkimusten loppua kohti, etusijalle on asetettava ryhmän vakaiden sosiaalisten rakenteiden säilyttäminen.

3) Emo ja poikue. Kutakin suojaan pysyvästi lisättyä ylimääräistä aikuista eläintä kohti lisätään 400 cm².

4) Vieroituksen jälkeen rottien säilytyksessä voi olla tämä korkeampi eläintiheys vieroituksen ja luovuttamisen välisen lyhyen ajan sillä edellytyksellä, että eläimet pidetään suurissa suojissa, joissa on tarpeeksi virikkeitä, ja että näistä säilytysolosuhteista ei aiheudu hyvinvoinnille haittoja, kuten lisääntynyt aggressiivisuus, sairastuvuus tai kuolleisuus, stereotyyppinen käyttäytyminen tai muut käyttäytymishäiriöt, painon lasku, muut stressistä aiheutuvat fysiologiset muutokset tai käytösmuutokset.

Hankkeita suunniteltaessa on otettava huomioon eläinten mahdollinen kasvu, jotta tilaa on riittävästi koko tutkimuksen ajan.

3. Gerbiilit

	Ruumiinpaino (g)	Suojan vähimmäiskoko (cm ²)	Pohjapinta-ala eläintä kohti (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm) ¹⁾
Säilytyksen ja toimenpiteiden aikana	enintään 40 yli 40	1 200 1 200	150 250	18 18
Kasvatus		1 200 ²⁾		18

1) Vähimmäiskorkeudella tarkoitetaan etäisyyttä pystysuoraan eläinsuojan pohjasta sen kattoon tai kanteen. Vähimmäiskorkeuden on täyttyvä yli 50 prosentissa suojan pohjan vähimmäispinta-alasta, joka lasketaan ilman virikkeellistämislaitteita.

2) Monogaaminen pari tai kolme eläintä sekä poikaset.

Hankkeita suunniteltaessa on otettava huomioon eläinten mahdollinen kasvu, jotta tilaa on riittävästi koko tutkimuksen ajan.

4. Hamsterit

	Ruumiinpaino (g)	Suojan vähimmäiskoko (cm ²)	Pohjapinta-ala eläintä kohti (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm) ¹⁾
Säilytyksen ja toimenpiteiden aikana	enintään 60 yli 60, enint. 100 yli 100	800 800 800	150 200 250	14 14 14
Kasvatus		800 ²⁾		14
Säilytys kasvattajien luona ³⁾	alle 60	1 500	100	14

1) Vähimmäiskorkeudella tarkoitetaan etäisyyttä pystysuoraan eläinsuojan pohjasta sen kattoon tai kanteen. Vähimmäiskorkeuden on täyttyvä yli 50 prosentissa suojan pohjan vähimmäispinta-alasta, joka lasketaan ilman virikkeellistämislaitteita.

2) Emo tai monogaaminen pari sekä poikue.

3) Vieroituksen jälkeen hamstereiden säilytyksessä voi olla tämä korkeampi eläintiheys vieroituksen ja luovuttamisen välisen lyhyen ajan sillä edellytyksellä, että eläimet pidetään suurissa suojissa, joissa on tarpeeksi virikkeitä, ja että näistä säilytysolosuhteista ei aiheudu hyvinvoinnille haittoja, kuten lisääntynyt aggressiivisuus, sairastuvuus tai kuolleisuus, stereotyyppinen käyttäytyminen tai muut käyttäytymishäiriöt, painon lasku, muut stressistä aiheutuvat fysiologiset muutokset tai käytösmuutokset.

Hankkeita suunniteltaessa on otettava huomioon eläinten mahdollinen kasvu, jotta tilaa on riittävästi koko tutkimuksen ajan.

5. Marsut

	Ruumiinpaino (g)	Suojan vähimmäiskoko (cm ²)	Pohjapinta-ala eläintä kohti (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm) ¹⁾
Säilytyksen ja toimenpiteiden aikana	enintään 200	1 800	200	23
	yli 200, enint. 300	1 800	350	23
	yli 300, enint. 450	1 800	500	23
	yli 450, enint. 700	2 500	700	23
	yli 700	2 500	900	23
Kasvatus		2 500 ²⁾		23

1) Vähimmäiskorkeudella tarkoitetaan etäisyyttä pystysuoraan eläinsuojan pohjasta sen kattoon tai kanteen. Vähimmäiskorkeuden on täyttyttävä yli 50 prosentissa suojan pohjan vähimmäispinta-alasta, joka lasketaan ilman virikkeellistämislaitteita.

2) Pari, jolla poikue. Kutakin ylimääräistä naarasta kohti lisätään 1 000 cm².

Hankkeita suunniteltaessa on otettava huomioon eläinten mahdollinen kasvu, jotta tilaa on riittävästi koko tutkimuksen ajan.

6. Kaniinit

Suojassa on oltava korotettu alue. Tämän korotetun alueen on oltava sellainen, että eläin voi oikaista itsensä, istua ja liikkua helposti sen alla, mutta se ei saa kattaa yli 40:tä prosenttia pohjapinta-alasta. Jos tieteellisistä tai eläinlääkinnällisistä syistä ei voida käyttää korotettua aluetta, suojan on oltava 33 prosenttia suurempi yksittäistä kaniinia kohti ja 60 prosenttia suurempi kahta kaniinia kohti. Jos korotettu alue on alle 10 viikon ikäisten kaniinien käytössä, sen vähimmäiskoon on oltava 55 cm kertaa 25 cm ja sen korkeuden pohjasta on oltava sellainen, että eläimet voivat hyödyntää sitä.

6.1 Yli 10 viikon ikäiset kaniinit

Taulukko 6.1 koskee sekä häkkejä että karsinoita. Lisäpinta-alan tarve on 3 000 cm² kaniinia kohti, kun kaniineja on kolmesta kuuteen, ja 2 500 cm² kutakin kaniinia kohti, kun kaniineja on yli kuusi.

Lopullinen ruumiinpaino (kg)	Vähimmäispohjapinta-ala yhtä tai kahta sosiaalisesti sopusointuista eläintä kohti (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)
alle 3	3 500	45
3-5	4 200	45
yli 5	5 400	60

6.2 Naaras ja poikue

Naaraan paino

Naaraan paino (kg)	Suojan vähimmäiskoko (cm ²)	Lisätila pesäkoppeja varten (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)
alle 3	3 500	1 000	45
3-5	4 200	1 200	45
yli 5	5 400	1 400	60

6.3 Alle 10 viikon ikäiset kaniinit

Taulukko 6.3 koskee sekä häkkejä että karsinoita.

Ikä	Suojan vähimmäiskoko (cm ²)	Vähimmäispohjapinta-ala eläintä kohti (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)
Vieroituksesta 7 viikon ikään	4 000	800	40
7-10 viikkoa	4 000	1 200	40

7. Kissat

	Pohja ¹⁾ (m ²)	Hyllyt (m ²)	Korkeus (m)
Vähimmäisala yhtä aikuista eläintä kohti	1,5	0,5	2
Jokaista ylimääräistä eläintä kohti	0,75	0,25	–

1) Pohjapinta-ala ilman hyllyjä.

Vähimmäistila emoa ja poikuetta varten on sama kuin yhtä kissaa varten. Sitä suurennetaan vähitellen niin, että neljän kuukauden iässä poikaset on sijoitettu tiloihin, joissa sovelletaan aikuisille eläimille tarkoitettuja tilavaatimuksia. Toimenpiteiden aikana häkissä pidettävät kissat tulee päästää ulos jaloittelemaan vähintään kerran päivässä, jos hankkeen tarkoitus sen sallii.

Niiden alueiden, joita käytetään ruokintaan ja joissa pidetään ulostusastioita, on oltava vähintään 0,5 metrin päässä toisistaan, eikä niitä saa vaihtaa keskenään.

8. Koirat

Sisäsuojan on oltava vähintään 50 prosenttia koirien käytettävissä olevasta tilasta, kuten taulukosta 8.1 käy ilmi. Sisäsuojassa ei saa olla verkkopohjaa, ellei hanke sitä edellytä. Jos koiraa pidetään verkkopohjalla, nukkuma-alustan on oltava umpipohjainen. Jatkuvasti ulkona pidettävillä koirilla on oltava pääsy suojaan huonojen sääolojen varalta.

Taulukossa esitetyt tilavaatimukset koskevat beagleja, mutta suurten rotujen kuten bernhardinkoiran tai irlanninsusikoiran tilavaatimukset ovat huomattavasti suurempia kuin ne, jotka esitetään taulukossa 8.1. Muiden rotujen kuin koe-eläinbeaglen osalta tilavaatimukset on määritettävä yhdessä eläinlääkintähenkilökunnan kanssa.

Ruumiinpaino (kg)	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäispohjapinta-ala yhtä tai kahta eläintä kohti (m ²)	Kutakin ylimääräistä eläintä kohti lisätään vähintään (m ²)	Vähimmäiskorkeus (m)
enintään 20	4	4	2	2
yli 20	8	8	4	2

Toimenpiteiden aikana pareittain tai ryhmässä säilytettäviä koiria voidaan kutakin pitää tilassa, joka on puolet esitetystä kokonaispinta-alasta (2 m², kun koiran paino on alle 20 kg; 4 m², kun koiran paino on yli 20 kg), jos tämä on tarpeen tieteellisistä syistä. Aika, jona koiraa säilytetään näin, ei saa kerralla ylittää neljää tuntia. Tilassa ei saa olla verkkopohjaa, ellei hanke sitä edellytä.

Imettävään naaraaseen ja pentueeseen sovelletaan samaa tilavaatimusta kuin naaraaseen, jonka paino on sama. Pentuekarsina on suunniteltava niin, että naaras voi siirtyä lisätilaan tai korotettuun tilaan pois pentujen läheltä.

8.1 Vieroitetut koirat

Ruumiinpaino (kg)	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäispohjapinta-ala eläintä kohti (m ²)	Vähimmäiskorkeus (m)
enintään 5	4	0,5	2
yli 5 enint. 10	4	1,0	2
yli 10 enint. 15	4	1,5	2
yli 15 enint. 20	4	2	2
yli 20	8	4	2

9. Fretit

	Suojan vähimmäiskoko (cm ²)	Vähimmäispohjapinta-ala eläintä kohti (cm ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)
Eläimet, joiden paino on enintään 600 g	4 500	1 500	50
Eläimet, joiden paino on yli 600 g	4 500	3 000	50
Aikuiset urokset	6 000	6 000	50
Naaras ja poikue	5 400	5 400	50

10. Apinat

10.1 Marmosetit ja tamariinit

	Suojien vähimmäispohjapinta-ala yhtä ¹⁾ tai kahta eläintä sekä alle 5 kk:n ikäisiä jälkeläisiä kohti (m ²)	Vähimmäistilavuus kutakin yli 5 kk:n ikäistä ylimääräistä eläintä kohti (m ³)	Vähimmäiskorkeus (m) ²⁾
Marmosetit	0,5	0,2	1,5
Tamariinit	1,5	0,2	1,5

1) Eläimiä saa säilyttää yksin ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa.

2) Suojan katon on oltava vähintään 1,8 metrin korkeudella lattiasta.

10.2 Saimirit

Vähimmäispohjapinta-ala yhtä ¹⁾ tai kahta eläintä kohti (m ²)	Vähimmäistilavuus kutakin yli 6 kk:n ikäistä ylimääräistä eläintä kohti (m ³)	Vähimmäiskorkeus (m)
2,0	0,5	1,8

1) Eläimiä saa säilyttää yksin ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa.

10.3 Makakit ja vervetit¹⁾

	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Suojan vähimmäistilavuus (m ³)	Vähimmäistilavuus eläintä kohti (m ³)	Vähimmäiskorkeus (m)
Alle 3-vuotiaat eläimet ²⁾	2,0	3,6	1,0	1,8
Vähintään 3-vuotiaat eläimet ³⁾	2,0	3,6	1,8	1,8
Siitostarkoitusta varten säilytettävät eläimet ⁴⁾			3,5	2,0

1) Eläimiä saa säilyttää yksin ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa.

2) Suojassa, jonka tilavuus vastaa vähimmäissuosituksia, voidaan pitää enintään kolmea eläintä.

- 3) Suojassa, jonka tilavuus vastaa vähimmäissuosituksia, voidaan pitää enintään kahta eläintä.
 4) Kasvattajalaitoksessa ei tarvita lisätilaa tai -tilavuutta alle kaksivuotiaalle emonsa kanssa säilytettävillä eläimille.

10.4 Paviaanit¹⁾

	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Suojan vähimmäistilavuus (m ³)	Vähimmäistilavuus eläintä kohti (m ³)	Vähimmäiskorkeus (m)
Alle 4-vuotiaat eläimet ²⁾	4,0	7,2	3,0	1,8
Vähintään 4-vuotiaat eläimet ²⁾	7,0	12,6	6,0	1,8
Siitostarkoitusta varten säilytettävät eläimet ³⁾			12,0	2,0

- 1) Eläimiä saa säilyttää yksin ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa.
 2) Suojassa, jonka tilavuus vastaa vähimmäissuosituksia, voidaan pitää enintään kahta eläintä.
 3) Kasvattajalaitoksessa ei tarvita lisätilaa tai -tilavuutta alle kaksivuotiaalle emonsa kanssa säilytettävillä eläimille.

11. Tuotantoeläimet

11.1 Naudat

Ruumiinpaino (kg)	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäispohja-pinta-ala eläintä kohti (m ² /eläin)	Kaukalon pituus: sarvettomien nautojen <i>ad libitum</i> -ruokinta (m/eläin)	Kaukalon pituus: sarvettomien nautojen rajoitettu ruokinta (m/eläin)
enintään 100	2,50	2,30	0,10	0,30
yli 100, enint. 200	4,25	3,40	0,15	0,50
yli 200, enint. 400	6,00	4,80	0,18	0,60
yli 400, enint. 600	9,00	7,50	0,21	0,70
yli 600, enint. 800	11,00	8,75	0,24	0,80
yli 800	16,00	10,00	0,30	1,00

11.2 Lampaat ja vuohet

Ruumiinpaino (kg)	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäispohja-pinta-ala eläintä kohti (m ² /eläin)	Väliseinän vähimmäiskorkeus (m)	Kaukalon pituus: <i>ad libitum</i> -ruokinta (m/eläin)	Kaukalon pituus: rajoitettu ruokinta (m/eläin)
alle 20	1,0	0,7	1,0	0,10	0,25
yli 20, enint. 35	1,5	1,0	1,2	0,10	0,30
yli 35, enint. 60	2,0	1,5	1,2	0,12	0,40
yli 60	3,0	1,8	1,5	0,12	0,50

11.3 Siat ja minisiat

Elopaino (kg)	Suojan vähimmäiskoko (m ²) ¹⁾	Vähimmäispohjapinta-ala eläintä kohti (m ² /eläin)	Vähimmäismakuuala eläintä kohti (termoneutraaleissa oloissa) (m ² /eläin)
enintään 5	2,0	0,20	0,10
yli 5, enint.10	2,0	0,25	0,11
yli 10, enint.20	2,0	0,35	0,18
yli 20, enint.30	2,0	0,50	0,24
yli 30, enint.50	2,0	0,70	0,33
yli 50, enint.70	3,0	0,80	0,41
yli 70, enint.100	3,0	1,00	0,53
yli 100, enint.150	4,0	1,35	0,70
yli 150	5,0	2,50	0,95
Aikuiset karjut (tavanomaisen tuotantotapa)	7,5		1,30

1) Sikoja voidaan pitää pienemmissä suojissa lyhyitä ajanjaksoja esimerkiksi jakamalla suoja osiin väli-seinien avulla, jos tämä on perusteltua eläinlääketieteellisistä tai kokeellisista syistä, esimerkiksi yksilöllisen ruokinnan varmistamisen takia.

11.4 Hevoseläimet

Säkäkorkeus (m)	Vähimmäispohjapinta-ala eläintä kohti (m ² /eläin)			Vähimmäiskorkeus (m)
	Kutakin yksin pidettävää tai enintään 3 eläimen ryhmässä pidettävää eläintä kohti	Kutakin vähintään 4 eläimen ryhmässä pidettävää eläintä kohti	Varsomiskarsina/tamma ja varsa	
1,00, enint. 1,40	9,0	6,0	16	3,00
yli 1,40, enint. 1,60	12,0	9,0	20	3,00
yli 1,60	16,0	(2 x SK) ^{2 1)}	20	3,00

1) Riittävän tilan varmistamiseksi kunkin yksittäisen eläimen tilavaatimusten on perustuttava säkäkorkeuteen (SK).

Lyhyimmän laidan on oltava vähintään hevosen säkäkorkeus kerrottuna luvulla 1,5. Sisäsuojien korkeuden on oltava sellainen, että eläimet voivat nousta täyteen korkeuteensa.

12. Linnut

12.1 Kotieläimenä pidettävät kanalinnut

Ruumiinpaino (g)	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäispinta-ala lintua kohti (m ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)	Ruokinta-kaukalon vähimmäispituus lintua kohti (cm)
enintään 200	1,00	0,025	30	3
yli 200, enint. 300	1,00	0,03	30	3
yli 300, enint. 600	1,00	0,05	40	7
yli 600, enint. 1200	2,00	0,09	50	15
yli 1200, enint. 1800	2,00	0,11	75	15
yli 1800, enint. 2400	2,00	0,13	75	15
yli 2400	2,00	0,21	75	15

Jos näitä suojan vähimmäiskokoja ei tieteellisistä syistä voida noudattaa, kokeen suorittajan on perusteltava säilytyksen kesto yhdessä eläinlääkintähenkilökunnan kanssa. Näissä olosuhteissa lintuja voidaan pitää pienemmissä suojissa, joissa on asianmukaisia virikkeitä ja joiden pohjan pinta-ala on vähintään 0,75 m².

12.2 Kesyt kalkkunat

Ruumiinpaino (kg)	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäispinta-ala lintua kohti (m ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)	Ruokinta-kaukalon vähimmäispituus lintua kohti (cm)
enintään 0,3	2,00	0,13	50	3
yli 0,3, enint. 0,6	2,00	0,17	50	7
yli 0,6, enint. 1	2,00	0,30	100	15
yli 1, enint. 4	2,00	0,35	100	15
yli 4, enint. 8	2,00	0,40	100	15
yli 8, enint. 12	2,00	0,50	150	20
yli 12, enint. 16	2,00	0,55	150	20
yli 16, enint. 20	2,00	0,60	150	20
yli 20	3,00	1,00	150	20

Suojan kaikkien seinien on oltava vähintään 1,5 metriä pitkiä. Jos näitä vähimmäissuosituksia ei tieteellisistä syistä voida noudattaa, kokeen suorittajan on perusteltava säilytyksen kesto yhdessä eläinlääkintähenkilökunnan kanssa. Näissä olosuhteissa lintuja voidaan pitää pienemmissä suojissa, joissa on asianmukaisia virikkeitä ja joiden pohjan pinta-ala on vähintään 0,75 m². Korkeuden on oltava vähintään 50 cm alle 0,6 kg:n painoisia lintuja varten, 75 cm alle 4 kg:n painoisia lintuja varten ja 100 cm yli 4 kg:n painoisia lintuja varten. Suojia voidaan käyttää lintujen pienten ryhmien säilyttämiseen taulukon 12.2 tilavaatimuksia noudattaen.

12.3 Viiriäiset

Ruumiinpaino (g)	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäispinta-ala lintua kohti parisailytyksessä (m ³)	Vähimmäispinta-ala lintua kohti ryhmäsäilytyksessä (m ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)	Ruokinta-kaukalon vähimmäispituus lintua kohti (cm)
enintään 150	1,00	0,5	0,10	20	4
yli 150	1,00	0,6	0,15	30	4

12.4 Ankat ja hanhet

Ruumiinpaino (g)	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäispinta-ala lintua kohti (m ²) ¹⁾	Vähimmäiskorkeus (cm)	Ruokinta-kaukalon vähimmäispituus lintua kohti (cm)
<i>Ankat</i>				
enintään 300	2,00	0,10	50	10
yli 300, enint. 1 200 ²⁾	2,00	0,20	200	10
yli 1 200, enint. 3 500	2,00	0,25	200	15
yli 3 500	2,00	0,50	200	15
<i>Hanhet</i>				
enintään 500	2,00	0,20	200	10
yli 500, enint. 2 000	2,00	0,33	200	15
yli 2 000	2,00	0,50	200	15

1) Tähän on kuuluttava allas, jonka vähimmäispinta-ala on 0,5 m² aina suojan pinta-alan 2 m²:ä kohti ja jonka vähimmäissyvyys on 30 cm. Allas voi olla enintään 50 prosenttia suojan vähimmäiskoosta.

2) Lintuja, jotka eivät vielä lennä, voidaan pitää suojissa, joiden vähimmäiskorkeus on 75 cm.

Jos näitä vähimmäissuosituksia ei tieteellisistä syistä voida noudattaa, kokeen suorittajan on perusteltava säilytyksen kesto yhdessä eläinlääkintähenkilökunnan kanssa. Näissä olosuhteissa lintuja voidaan pitää pienemmissä suojissa, joissa on asianmukaisia virikkeitä ja joiden pohjan pinta-ala on vähintään 0,75 m². Suojia voidaan käyttää lintujen pienten ryhmien säilyttämiseen taulukon 12.4 tilavaatimuksia noudattaen.

Altaiden vähimmäiskoko

	Pinta-ala (m ²)	Syvyys (cm)
Ankat	0,5	30
Hanhet	0,5	10, enint. 30

Altaiden koko määräytyy suojan pinta-alan 2 m²:ä kohti. Allas voi olla enintään 50 prosenttia suojan vähimmäiskoosta.

12.5 Kyyhkys

Ryhmäkoko	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)	Ruokinta- kaukalon vähimmäispituus lintua kohti (cm)	Orren vähimmäispituus lintua kohti (cm)
enintään 6	2	200	5	30
7-12	3	200	5	30
kutakin ylimääräistä lintua kohti, kun lintuja on yli 12	0,15		5	30

Suojien on oltava pitkiä ja kapeita (esimerkiksi 2 m × 1 m) pikemmin kuin neliskulmaisia, jotta linnut voivat tehdä lyhyitä lentopyrähdyksiä.

12.6 Seepapeipot

Ryhmäkoko	Suojan vähimmäiskoko (m ²)	Vähimmäiskorkeus (cm)	Ruokintapisteiden vähimmäismäärä
enintään 6	1,0	100	2
7-12	1,5	200	2
13-20	2,0	200	3
kutakin ylimääräistä lintua kohti, kun lintuja on yli 20	0,05		yksi piste kuutta lintua kohti

Suojien on oltava pitkiä ja kapeita (esimerkiksi 2 m × 1 m), jotta linnut voivat tehdä lyhyitä lentopyrähdyksiä. Lisäntymistutkimuksissa pareja voidaan pitää pienemmissä suoissa, joissa on asianmukaisia virikkeitä ja joiden pinta-ala on vähintään 0,5 m² ja vähimmäiskorkeus 40 cm. Kokeen suorittajan on perusteltava säilytyksen kesto yhdessä eläinlääkintähenkilökunnan kanssa.

13. Sammakkoeläimet

13.1 Vedessä elävät pyrstösammakot ja salamannerit

Ruumiin pituus ¹⁾ (cm)	Vesialueen vähimmäispinta-ala (cm ²)	Vesialueen vähimmäispinta-ala kutakin ylimääräistä eläintä kohti ryhmäsäilytyksessä (cm ²)	Veden vähimmäissyvyys (cm)
enintään 10	262,5	50	13
yli 10, enint. 15	525	110	13
yli 15, enint. 20	875	200	15
yli 20, enint. 30	1 837,5	440	15
yli 30	3 150	800	20

1) Mitattuna kuonon päästä peräaukkoon.

13.2 Vedessä elävät sammakot ja konnat¹⁾

Ruumiin pituus ²⁾ (cm)	Vesialueen vähimmäispinta-ala (cm ²)	Vesialueen vähimmäispinta-ala kutakin ylimääräistä eläintä kohti ryhmäsäilytyksessä (cm ²)	Veden vähimmäissyvyys (cm)
alle 6	160	40	6
6-9	300	75	8
yli 9, enint. 12	600	150	10
yli 12	920	230	12,5

1) Näitä olosuhteita sovelletaan säilytystankkeihin (eli hoitotankkeihin), mutta ei niihin tankkeihin, joita käytetään luonnolliseen paritteluun ja superovulaatioon. Ne edellyttävät tehokkuussyistä pienempiä yksittäistankkeja. Tilavaatimukset ilmoitetuissa tilaluokissa koskevat aikuisia eläimiä; nuoret eläimet ja poikaset on säilytettävä joko erillään tai tilavaatimuksia on muutettava kokoluokittelun mukaan.

2) Mitattuna kuonon päästä peräaukkoon.

13.3 Osittain vedessä elävät sammakot ja konnat

Ruumiin pituus ¹⁾ (cm)	Suojan vähimmäiskoko ²⁾ (cm ²)	Vähimmäispinta-ala kutakin ylimääräistä eläintä kohti ryhmäsäilytyksessä (cm ²)	Vähimmäiskorkeus ³⁾ (cm)	Veden vähimmäissyvyys (cm)
enintään 5,0	1 500	200	20	10
yli 5,0, enint. 7,5	3 500	500	30	10
yli 7,5	4 000	700	30	15

1) Mitattuna kuonon päästä peräaukkoon.

2) Kolmannes maa-alueetta, kaksi kolmannelta vesialuetta, jossa eläinten on voitava upottautua veden alle.

3) Mitattuna maa-alueen pinnasta terraarion katon alapuoleen; lisäksi säiliön korkeutta on mukautettava sen sisustuksen mukaan.

13.4 Pääasiassa kuivalla maalla elävät sammakot ja konnat

Ruumiin pituus ¹⁾ (cm)	Suojan vähimmäiskoko ²⁾ (cm ²)	Vähimmäispinta-ala kutakin ylimääräistä eläintä kohti ryhmäsäilytyksessä (cm ²)	Vähimmäiskorkeus ³⁾ (cm)	Veden vähimmäissyvyys (cm)
enintään 5,0	1 500	200	20	10
yli 5,0, enint. 7,5	3 500	500	30	10
yli 7,5	4 000	700	30	15

1) Mitattuna kuonon päästä peräaukkoon.

2) Kaksi kolmannelta maa-alueetta, yksi kolmannes vesialuetta, jossa eläinten on voitava upottautua veden alle.

3) Mitattuna maa-alueen pinnasta terraarion katon alapuoleen; lisäksi säiliön korkeutta on mukautettava sen sisustuksen mukaan.

13.5 Puissa kiipeilevät sammakkoeläimet

Ruumiin pituus ¹⁾ (cm)	Suojan vähimmäis- koko ²⁾ (cm ²)	Vähimmäispinta- ala kutakin ylimää- räistä eläintä kohti ryhmäsäilytykses- sä (cm ²)	Vähimmäiskor- keus ³⁾ (cm)
enintään 3,0	900	100	30
yli 3,0	1500	200	30

1) Mitattuna kuonon päästä peräaukkoon.

2) Kaksi kolmannesta maa-alueeta, yksi kolmannes vesialuetta, jossa eläinten on voitava upottaantua veden alle.

3) Mitattuna maa-alueen pinnasta terraarion katon alapuoleen; lisäksi säiliön korkeutta on mukautettava sen sisustuksen mukaan.

14. Matelijat

14.1 Vedessä elävät kilpikonnat

Ruumiin pituus ¹⁾ (cm)	Vesialueen vähim- mäispinta-ala (cm ²)	Vesialueen vähim- mäispinta-ala kutakin ylimääräistä eläintä kohti ryhmäsäilytyk- sessä (cm ²)	Veden vähimmäis- syvyys (cm)
enintään 5	600	100	10
yli 5, enint. 10	1 600	300	15
yli 10, enint. 15	3 500	600	20
yli 15, enint. 20	6 000	1 200	30
yli 20, enint. 30	10 000	2 000	35
yli 30	20 000	5 000	40

1) Mitattuna suoraan kilven etureunasta takareunaan.

14.2 Maalla elävät käärmeet

Ruumiin pituus ¹⁾ (cm)	Pohjan vähimmäis- pinta-ala (cm ²)	Vähimmäispinta-ala kutakin ylimääräistä eläintä kohti ryhmäsäi- lytyksessä (cm ²)	Vähimmäiskorkeus ²⁾ (cm)
enintään 30	300	150	10
yli 30, enint. 40	400	200	12
yli 40, enint. 50	600	300	15
yli 50, enint. 75	1 200	600	20
yli 75	2 500	1 200	28

1) Mitattuna kuonosta häntään.

2) Mitattuna maa-alueen pinnasta terraarion katon alapuoleen; lisäksi säiliön korkeutta on mukautettava sen sisustuksen mukaan.

*Liite 2***ELÄINTEN LOPETUSMENETELMÄT**

1. Eläimiä lopetettaessa on käytettävä 3-kohdan taulukossa lueteltuja menetelmiä.

Muita kuin taulukossa lueteltuja menetelmiä voidaan käyttää:

- a) tajuttomiin eläimiin, kunhan eläin ei palaa tajuihinsa ennen kuolemaa;
- b) maataloustutkimuksessa käytettäviin eläimiin, jos hankkeen tavoite edellyttää, että eläimiä säilytetään samanlaisissa olosuhteissa kuin kaupallisiin tarkoituksiin käytettäviä tuotantoeläimiä; nämä eläimet voidaan lopettaa noudattaen vaatimuksia, joista säädetään eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä 24 päivänä syyskuuta 2009 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009 liitteessä I.

2. Eläinten lopetus on varmistettava jollakin seuraavista menetelmistä:

- a) verenkierron peruuttamattoman pysähtymisen vahvistaminen;
- b) aivojen tuhoaminen;
- c) niskanmurto;
- d) veren valuttaminen tyhjiin; tai
- e) kuolonkankeuden (rigor mortis) vahvistaminen.

3. Taulukko

Eläimet - huomautukset/ menetelmät	Kalat	Sammakkoeläimet	Matelijat	Linnut	Jyrsijät	Kaniinit	Koirat, kissat, fretit ja ketut	Suuret nisäkkäät	Apinat
Nukutusaineen yliannostus	x ¹⁾	x ¹⁾	x ¹⁾	x ¹⁾	x ¹⁾	x ¹⁾	x ¹⁾	x ¹⁾	x ¹⁾
Pulttipistooli			x ²⁾			x		x	
Hiilidioksidi				x	x ³⁾				
Niskamurto				x ⁴⁾	x ⁵⁾	x ⁶⁾			
Iskeminen/isku päähän	x	x	x	x ⁷⁾	x ⁸⁾	x ⁹⁾	x ¹⁰⁾		
Dekapitaatio				x ¹¹⁾	x ¹²⁾				
Sähkötainnutus		x ¹³⁾					x ¹⁴⁾	x ¹⁴⁾	
Inertit kaasut (Ar, N ₂)				x	x			x ¹⁵⁾	
Ampuminen asianmukaisilla kivääreillä, ampuma-aseilla ja ammuksilla			x ¹⁶⁾				x ¹⁷⁾	x ¹⁶⁾	

1) Käytettävä tarvittaessa ensin rauhoittamista.

2) Käytetään ainoastaan suurilla matelijoilla.

3) Käytetään vain vähittäistä täyttöä. Ei käytetä sikiökautisiin ja vastasyntyneisiin jyrsijöihin.

4) Käytetään ainoastaan alle kilogramman painoisiin lintuihin. Yli 250 gramman painoiset linnut on rauhoitettava.

5) Käytetään ainoastaan alle kilogramman painoisiin jyrsijöihin. Yli 150 gramman painoiset jyrsijät on rauhoitettava.

6) Käytetään ainoastaan alle kilogramman painoisiin kaniineihin. Yli 150 gramman painoiset kaniinit on rauhoitettava.

7) Käytetään ainoastaan alle 5 kilogramman painoisiin lintuihin.

8) Käytetään ainoastaan alle kilogramman painoisiin jyrsijöihin.

9) Käytetään ainoastaan alle 5 kilogramman painoisiin kaniineihin.

10) Käytetään ainoastaan vastasyntyneisiin.

11) Käytetään ainoastaan alle 250 gramman painoisiin lintuihin.

12) Käytetään ainoastaan, jos muut menetelmät eivät ole mahdollisia.

13) Käytetään ainoastaan alle 40 gramman painoisiin sammakkoeläimiin.

14) Edellyttää erityisvälineitä.

15) Käytetään ainoastaan sikoihin.

16) Voi käyttää ainoastaan kokenut tarkka-ampuja kenttäoloissa.

17) Voi käyttää ainoastaan kokenut tarkka-ampuja kenttäoloissa, kun muut menetelmät eivät ole mahdollisia.

Liite 3

TOIMENPITEIDEN VAKAVUUDEN LUOKITTELU

1. Vakavuusluokat*Ei toipumista:*

Toimenpiteet, jotka tehdään kokonaisuudessaan yleisanestesiassa, josta eläin ei palaa tajuihin, on luokiteltava luokkaan ei toipumista.

Lievä:

Eläimille tehtävät toimenpiteet, joiden seurauksena eläin todennäköisesti kokee lyhytaikaisesti lievää kipua, tuskaa tai kärsimystä, sekä toimenpiteet, jotka eivät merkittävästi heikennä eläimen hyvinvointia tai yleiskuntoa, on luokiteltava luokkaan lievä.

Kohtalainen:

Eläimille tehtävät toimenpiteet, joiden seurauksena eläin todennäköisesti kokee lyhytkestoista kohtalaista kipua, tuskaa tai kärsimystä tai pitkäkestoista lievää kipua, tuskaa tai kärsimystä, sekä toimenpiteet, jotka todennäköisesti heikentävät kohtalaisesti eläimen hyvinvointia tai yleiskuntoa, on luokiteltava luokkaan kohtalainen.

Vakava:

Eläimille tehtävät toimenpiteet, joiden seurauksena eläin todennäköisesti kokee vakavaa kipua, tuskaa tai kärsimystä tai pitkäkestoista kohtalaista kipua, tuskaa tai kärsimystä, sekä toimenpiteet, jotka todennäköisesti heikentävät vakavasti eläimen hyvinvointia tai yleiskuntoa, on luokiteltava luokkaan vakava.

2. Luokitteluperusteet

Kaikki kyseiseen toimenpiteeseen lukeutuvat toimet ja eläimen käsittely on otettava huomioon vakavuusluokan määrittelyssä. Vakavuusluokka on määritettävä yksittäiselle eläimelle todennäköisesti aiheutuvien vakavimpien vaikutusten perusteella, kun otetaan huomioon eläimelle annettava kivunlievitys ja muut eläimelle koituvan haitan lievittämiseen tähtäävät toimet.

Luokiteltaessa toimenpide tiettyyn luokkaan on otettava huomioon toimenpiteen tyyppi ja muut toimenpiteeseen liittyvät tekijät. Kaikkia näitä tekijöitä on arvioitava tapauskohtaisesti. Toimenpiteeseen liittyviä tekijöitä ovat

- käsittelytapa,
- toimenpiteen (kaikkien osien) aiheuttaman kivun, tuskan, kärsimyksen tai pysyvän haitan laatu ja sen voimakkuus, kesto ja tiheys sekä käytettävien tekniikoiden moninaisuus,
- kumulatiivinen tuska toimenpiteen aikana,
- luontaisen käyttäytymisen estäminen, mukaan lukien rajoitukset säilytys- ja hoitovaatimusten toteutumisessa.

Liitteen 3-kohdassa on esimerkkiluettelo kuhunkin vakavuusluokkaan kuuluvista toimenpiteistä pelkästään toimenpidetyyppiin liittyvien tekijöiden pohjalta määriteltynä. Esimerkkiluettelon avulla voidaan tehdä alustava arvio tietyn tyyppiselle toimenpiteelle soveltuvimmasta luokituksesta.

Toimenpiteen vakavuusluokitusta varten on otettava huomioon myös seuraavat tapauskohtaisesti arvioitavat lisätekiöt:

- eläimen laji ja sen perimä,

- eläimen kehitysvaihe, ikä ja sukupuoli,
- eläimen totutus toimenpiteeseen,
- jos eläintä on tarkoitus käyttää uudelleen, aikaisempien toimenpiteiden tosiasiallinen vakavuus,
- kivun, tuskan ja kärsimyksen lievittämiseksi tai poistamiseksi käytetyt menetelmät, mukaan lukien säilytys-, kasvatus- ja hoito-olosuhteiden parantaminen,
- inhimilliset päätepiteet.

3. Esimerkkiluettelo kuhunkin vakavuusluokkaan kuuluvista toimenpiteistä toimenpidetyyppeihin liittyvien tekijöiden pohjalta määriteltynä

1. Lievä

- a) Anestesia, lukuun ottamatta pelkkää lopetustarkoitusta.
- b) Farmakokineettinen tutkimus, jossa ainetta annetaan yksi annos ja verinäytteitä otetaan rajallinen määrä (kaikkiaan < 10 % verimäärän tilavuudesta) eikä aineen odoteta aiheuttavan mitään havaittavissa olevia haitallisia vaikutuksia.
- c) Eläimen noninvasiivinen kuvantaminen (esim. magneettiresonanssikuvaus), kun eläin on asianmukaisesti rauhoitettu tai anestesiassa.
- d) Pinnalliset toimenpiteet, esim. biopsiat korvasta ja hännästä, ja ihonalaisten minipumppujen ja transpondereiden implantointi ilman kirurgiaa.
- e) Sellaisten ulkoisten telemetrialaitteiden asettaminen, jotka aiheuttavat vain vähäistä haittaa eläimelle tai häiritsevät vain vähän sen normaalia toimintaa ja käyttäytymistä.
- f) Aineiden annosteleminen ihonalaisesti, lihaksensisäisesti, vatsaonteloon, mahalaukuun ja suonensisäisesti pinnallisten verisuonten kautta, kun aineella on vain vähäinen vaikutus eläimeen ja tilavuudet ovat asianmukaisissa rajoissa eläimen kokoon ja lajiin nähden.
- g) Kasvainten aiheuttaminen tai spontaanit kasvaimet, joilla ei ole havaittavissa olevia kliinisiä haittavaikutuksia (esim. pienet ihonalaiset, noninvasiiviset nodulit).
- h) Sellaisten muuntogeenisten eläinten kasvattaminen, joiden ilmiasuun muunnoksella odotetaan olevan lieviä vaikutuksia.
- i) Sellaisten muunnettujen ruokavalioiden syöttäminen, jotka eivät täytä kaikkia eläimen ravitsemuksellisia tarpeita ja joiden odotetaan aiheuttavan lieviä kliinisiä poikkeavuuksia tutkimuksen aikana.
- j) Lyhytaikainen (< 24 h) pitäminen metaboliahäkissä.
- k) Tutkimukset, joihin kuuluu lyhytaikainen eristäminen sosiaalisista kumppaneista, ja täysikasvuisten rottien tai sosiaaliin kantoihin kuuluvien hiirien lyhytaikainen pitäminen yksin häkissä.
- l) Mallit, joissa eläin altistuu haitallisille vaikutuksille, joihin liittyy lyhytaikaista lievää kipua, tuskaa tai kärsimystä ja joita eläin pystyy välttämään.
- m) Seuraavien esimerkkien yhdistelmä tai kumuloituminen voi johtaa luokitukseen "lievä":
  - i) elimistön koostumuksen määrittäminen noninvasiivisilla menetelmillä rajoittaen eläimen liikkumavapautta vain vähän;
  - ii) EKG:n seuranta noninvasiivisilla menetelmillä rajoittaen totutetun eläimen liikkumavapautta vain vähän tai ei lainkaan;
  - iii) sellaisten ulkoisten telemetrialaitteiden käyttäminen, joiden ei odoteta aiheuttavan haittaa sosiaalisesti sopeutuneelle eläimelle eikä häiritsevän sen normaalia toimintaa ja käyttäytymistä;
  - iv) sellaisten muuntogeenisten eläinten kasvattaminen, joiden ilmiasussa ei odoteta olevan mitään kliinisesti havaittavasti haitallista;
  - v) sellaisten merkkiaineiden lisääminen ruokavaliioon ruoan kulkeutumisen seuraamiseksi, joilla ei ole vaikutusta eläimeen;
  - vi) täysikasvuisten rottien pitäminen ilman ruokaa alle 24 tuntia;
  - vii) avokenttätesti.

2. Kohtalainen

- a) Sellaisten testiaineiden antaminen tiheästi, joilla on kohtalaisia kliinisiä vaikutuksia, ja verinäytteiden (> 10 % veritilavuudesta) ottaminen tajuissaan olevasta eläimestä muutaman päivän sisällä ilman veritilavuuden korvaamista.
- b) Akuutin annoksen pitoisuusaluetta määrittävät tutkimukset, kroonista toksisuutta / karsinogeenisyyttä mittaavat testit, joiden päätepiirteenä ei ole kuolema.
- c) Kirurgia, joka suoritetaan yleisanestesiassa kivunpoiston ollessa asianmukaista ja johon liittyy leikkauksen jälkeistä kipua, kärsimystä tai yleiskunnan heikkenemistä. Esimerkkejä tästä ovat torakotomia, kraniotomia, laparotomia, orkidektomia, lymfadenektomia, thyroidektomia, ortopedinen kirurgia, johon liittyy tehokas vakauttaminen ja haavan hoito, elinsiirrot, joihin liittyy tehokas hylkimisen hallinta, katetrien tai biolääketieteellisten laitteiden (esim. telemetrialähettimet, minipumput jne.) implantointi kirurgisesti.
- d) Sellaiset kasvainten induktiomallit tai spontaanit kasvainmallit, joiden odotetaan aiheuttavan kohtalaista kipua tai kärsimystä tai häiritsevän kohtalaisesti normaalia käyttäytymistä.
- e) Säteilytys tai kemoterapia, jossa käytetään ei-tappavaa tai tappavaa annosta, mutta immuunijärjestelmä palautetaan ennalleen. Haitallisten vaikutusten odotetaan olevan lieviä tai kohtalaisia ja lyhytaikaisia (< 5 päivää).
- f) Sellaisten muuntogeenisten eläinten kasvattaminen, joiden ilmiasuun geenimuunnoksella odotetaan olevan kohtalaisia vaikutuksia.
- g) Muuntogeenisten eläinten luominen kirurgisilla toimenpiteillä.
- h) Metaboliahäkkien käyttö, johon liittyy pitempiaikainen liikkumisen kohtalainen rajoittaminen (enintään 5 päivää).
- i) Tutkimukset, joihin liittyy muunnettu ruokavalio, joka ei täytä kaikkia eläimen ravintotarpeita ja jonka odotetaan aiheuttavan kohtalaisia kliinisiä poikkeavuuksia tutkimuksen aikana.
- j) Täysikasvuisten rottien pitäminen ilman ruokaa 48 tuntia.
- k) Pako- ja välttämisreaktioiden aiheuttaminen, kun eläin ei voi paeta tai välttää ärsykettä ja kun sen odotetaan aiheuttavan kohtalaista kärsimystä.

3. Vakava

- a) Toksisuuskokeet, kun päätepiirteenä on eläimen kuolema tai kuolemantapauksia on odotettavissa ja aiheutetaan vakavia patofysiologisia tiloja. Esimerkiksi akuuttia toksisuutta testaavat kokeet, joissa ainetta annetaan yksi annos (ks. testejä koskevat OECD:n ohjeet).
- b) Sellaisen laitteen testaaminen, jonka toimintahäiriö voi aiheuttaa vakavaa kipua, kärsimystä tai eläimen kuoleman (esim. sydämen toimintaan vaikuttavat laitteet).
- c) Rokotteen tehoa testaavat kokeet, joihin liittyy eläimen kunnan pysyvä huononeminen, kuolemaan johtava etenevä sairaus ja pitkäaikaista kohtalaista kipua, kärsimystä tai tuskaa.
- d) Säteilytys tai kemoterapia, jossa käytetään tappavaa annosta ilman että immuunijärjestelmä palautetaan ennalleen tai se palautetaan ennalleen siten, että eläimelle aiheutetaan käänteishyljintäreaktio.
- e) Sellaiset kasvainten induktiomallit tai spontaanit kasvainmallit, joiden odotetaan aiheuttavan etenevän tappavan sairauden, johon liittyy pitkäaikaista kohtalaista kipua, kärsimystä tai tuskaa. Esimerkiksi kakeksiaan johtavat kasvaimet, invasiiviset luukasvaimet, metastaseja aiheuttavat kasvaimet ja kasvaimet, joiden annetaan haavautua.
- f) Eläimille yleisanestesiassa tehtävät kirurgiset tai muut toimenpiteet, joiden odotetaan aiheuttavan vakavaa tai jatkuvaa kohtalaista leikkauksen jälkeistä kipua, tuskaa tai kärsimystä tai eläimen yleiskunnan vakavaa ja pysyvää huononemista. Hetkuvien murtumien aiheuttaminen, torakotomia ilman asianmukaista kivunpoistoa tai monielinvaurion aiheuttaminen.
- g) Elinsiirrot, kun hyljintäreaktio todennäköisesti aiheuttaa vakavaa kärsimystä tai eläimen yleiskunnan huononemista (esim. vieraslajisiirre).

- h) Sellaisten eläinten kasvattaminen, joilla ennakoitaan olevan geneettisiä häiriöitä ja joiden yleiskunnon odotetaan huononevan vakavasti ja pysyvästi, esimerkiksi Huntingtonin tauti, lihast dystrofia ja krooniset toistuvat hermotulehdukset.
- i) Metaboliahäkkien käyttö, johon liittyy eläimen liikkumisen vakava rajoittaminen pitkäaikaisesti.
- j) Sähköiskujen antaminen niin, että eläimellä ei ole mahdollisuutta paeta (esim. opitun avuttomuuden aikaansaamiseksi).
- k) Sosiaalisten lajien, esimerkiksi koirien ja apinoiden, täydellinen eristäminen pitkäaikaisesti.
- l) Liikkumisen estämiseen liittyvä stressi vatsahaavan tai sydänpysähdyksen aikaansaamiseksi rotilla.
- m) Kokeet, joissa eläin pakotetaan uimaan tai liikkumaan päätepisteenä täydellinen uupumus.